Bүxer byrʒin proltaarinar negedegtƨ
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

# Buriaad-Mongoliin ҮNEN

BK (b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. eblelin B-M. zeblellin emenees eder byri niitelegdene. IX zilde garça baina.

1932 onii Dikaabri 11 eder

№ 287 (841)

Zakika yne: Sara byriin 1 tekerig. Alaar gazaruudta 1 tek. 30 mon. G daada ulasta—1 tek. 50 mon. Dugaar nezeedlin yne 5 mong.

„B-M. Ynen" koroon aadris Верхнеудинск, Центросоюзная : тел. № 3-23, каб. ред. № 3-..

# Zeblelte naimaagi josoçolon emkidkeke

Zeblelte naimaanii tukai asuudal bol ton jikeken asuudal men bygeed odoo yje baidaliin şiidkekii çanartai, çukala zorilgonuudiin negen men azai.

Ene uçar baidal bol nam ba zasagiin gazaraas zeblelte naimaanii jabadalda cag yrgelze çukala sanalta tabiza baisan deerees ilergene. Ene asuudaliigi byke socialiis baiguulaltiin gol asuudaluudiin negen bolzo SSSR ulasiin kegzelte dotoroo azakui-ulas teriin kubilalta bolson yje baidaliin şiidkekii çanartai probleemiin negen men bolgon tabisan nam ba zasagiin gazariin çukala togtooluud olon baina.

„Kedelmeriçen tariaaçanii bata kolboogi caaşani bekizyylke ba koto kedeegiin aza baidaligi saizazuulka kereg bol zeblelte naimaa ba kolkoosuud, kolkoosçon ba emçiin azaltan aradiin naimaagi ergeer delgeryylkigi ermelzene". geze pleenymees kelegdesen.

Namiin TK iin sentiaabriin pleenymiin bol zeblelte naimaa delgeryylsenii zarim keden byridkel dengigi gazraza tyynii yndeseer naimaagi caaşani delgeryylkiin meriigi todorkoilon zasagiin. Togtool dotoroo temdeglesen dutagdaluud bol manai bodoto azal kereg deere olon baina.

Zygeer manai kedelmeride nileed jikeken dabaltanuud baibaç eeriingee byke dutagdaluudiai şişeeleed yzebel tonç baga baina.

Zeblelte naimaagi delgeryylke talaar çukala negen zyil bol naimaanii gazaruudiigi ergedkeke kereg men bygeed, ene jabuulga bol cokom jamar zerge bainab geze karaad yzebel: kerbee 1932 onii januaari 1-de koto gazaraa 48 keseg naimaanii gazar baisanaa ogtiaabri 1-de 69 bolson — ene bol 45,8% oloşorson. Tesebiin josoor— 95,8% oloşorko josotoi baisan baigaa. Kedee gazaraa karaad yzebel men cag dotor 584 ees 775 keseg bolzo, 44,6% oloşorkiin orondo araikan 32,8% oloşorson baina. Enyyn deerees karaad yzebel naimaanii gazaruudiigi şineer neeke teseb bol ton baga gyicedkegdesen. Jaakadaa tiimeb gekede 1932 onii niuurta naimaanii gazaruudiigi delgeryylke jabadalda ton şine emkinyyd lserygdesen baina. Zişeelbel Anguuçanii sojuus kedeede 32 naimaanii gazariigi togtooson, Kopinsojuuz — 18 ba Kystpromsojuuz — 4. uçar iime tula Goort ba Burkopsojuusiin gyicedkesen proceente bol ton bagani ile baina beze.

Tavaariin ergilte tukai nege ygeer kelebel negeç emki tavaariin ergiltiin tesebiigi gyicedkee ygei. Kerbee 1932 gnii 3 sara dotoroo tavaariin ergilte bolsoniigi 1931 onii 9 sariin byridkeltei zergeşyyleed yzebel ene ziliin 9 sariin ergilte bol engeregçe ziliin ergiltees 48% ergedesen. Ene kedii jikeken dabalta men bolboç manai sanaliigi amaruulza çadaka ygei. Uçarni ene zilde şine barilganuudiin zorilgo ba kemzeeni engeregçe ziliinkees kojor udaa jike ba ergen azai.

Caaşadaa gol naimaani emkinyyd bolko Burkopsojuus ba Goortonuudiin kedelmeriin kurdabçalaliigi kvaartal kvaartalaar abça tuskailan karaad yzebel kur orokodoo debzesen bişe, karin dooşoo oroson baina. Ene uçar baidal bol kedelmeriee saizaruulza çadaa ygei ba kedelmeriee saizaruulka bolon kvaartalaas kvaartalda orokodoo kedelmeriee ergedkeke dura ygei baisanaas bolno geze tailbarilka josotoi.

Enyyniigi Burkopsojuusiin tesebleseenees batalan keleze bolko baina, karaad yzebel: BKS 1 dygeer kvaartaliin 14700 m. t. tavaariin ergiltiin tesebiigi araikan 10.000 m. t. gyicedkesen iime muu kedelmeriees zişee abça, jamarç şaltagaan ygeigeer, 2 dugaar kvaartalda 16.000 m. t. tesebleseneen jorobol 3 dugaar kv. 11.400 m. t. ortor dooşoni bolgoson baika um. T e s e b l e k e jabadalda iime buruu şugam absan kolno naimaagaça emkinyydiin eeriingee tesebiigi bodoto deereni gyicedkeke jabadalda tybeg kiikeni ilerkei azai.

Tavaariin ergiltiigi kyrdadkaka kereg basa çukala, ene bol engeregçe zilinkees zarim talaar udaan bolson, ergilteni jike saatuulagdadag baina, tavaariin kurdan ergilte aparaadiin çadabariaas bolko josotoi. Aimag, aimagiin tuskai ergiltigi karan ygei tavaariigi kedee gargadag uçaruud olon baika ba naimaanii sklaaduud tavaariin ylegdeltei ton muu temecene.

Aza yiledberiin tavaar ba idee kooliin zyileer kangaka jabadal bol engeregçe 9 sariin kugcaa dotor ilanguja muu baiga. Kerbee temer zamaar açaa çirelge bol ene 1932 onii niuurta jikedesen deerees teblin gazaraas naaşani tavaar çireke jabadal nileed berkeşeeltei bolboç kamag byke şaltagaan bol gancakan enyyn deerees bişe, karin bidenii şine yje baidalda, şineer kedelmerilze çadaa ygein uçar men. Manai zorilgo bol odoo yjede eesedee kudaldan abça tavaaraar kangaka josotoi aad, karin manai naimaalagça emkinyyd bol byke 1932 onii niuurta teblyylsen foondligi kylieeze, kyn jyy egeneb tyygeer naimaa kiigeed suugaa. Ende ton ileken zişee abaad yzebel BKS bol 9 sarada kiike naimaanii teseb zokiookodo byke tesebiin araikan 27,1% eeşedee kudaldan abça naimaalka tavaar oruulcasan baina. Naimaalagça emkinyyiin kyynii gar karaad suudagni enyygeer batalagdana. Geke zuura BKS bol eeree kudaldan abça naimaalka iime zaakan tesebeeç araikan 11,4% gyicedkesen baina.

Şine magaziin, naimaanii gazaruudiigi neeke tukai Moziin Komiteediin zaabariigi Kystpromsojuus geke metiin emkinyyd gyicedkee ygei geze ceke temdegleke josotoi. Kedelmeriçenii Tebilu koperatiiv geke metiin nileed olon naimaanii emkinyyd bol naimaanii gazaruudiigi, ilangajaa şine magaziin lavkanuudiigi neeke jabadaliigi koişo tatana. Şaltagaani jyyb gekede „tavaar eke ygei bolsonoos koişo magaziinuudiigi neeke jabadalda jaarsanii kereg jyyb" geze kelcedeg. Naimaanii şine gazaruudiigi emkidkeke mereer koperatiivin ba naimaanii baiguulaltada şine kynyydiigi, naimaanii şine kaadariigi elsyylke ba gancakan deerees bişe, karin doodo şata, magaziinuudaas udaridan tiime ergemtei naimaa emkidkeke zailaşa ygei. Menee manai zorilgo bol tavaar ekedeni gancakan tyyniigi naimaalka bişe, karin tavaar kudaldan abka jabadaliigi eesedee emkidkeke, tavaariin ergiltigi jike bolgoko ba enyyn deerees kedelmeriçen ba alban kedelmeriçediin kangaltiigi saizaruulka.

Odoo manai ceke urdaa tabika zorilgo bol naimaanii gazaruudiigi delgeryylke tesebiigi erke bişe gyicedkeze, enyygeer byke kedelmeriçenii rajoonuud, kotiin yiledberiin oronuud ba kedeenii aza yiledberinyyd bolon MTS-diigi kangaka geze Moziin namiin 9 dygeer konferencee ceke zaasan. enyyniigi cukarilta ygei gyicedkeke.

Enyyn deerees manai byke zorilgo bol eeree kudaldan abka ba beledkeke meteer baraanii ergeltiigi eris kyçedkeke, kedelmeriee yndeseereni şinedken baiguulkin, arga meetediigi oişooko ygei, oportiinismiigi tasacokiko Angiin daisan ba aralzaaçan, kunzaaçaniigi zeblel kolkoosiin delgyyrees yndeseerni kobko cokizo kajaka ba nem, zasagiin gazariin togtooluudiigi aşaalzan niite araidiin dunda nebteryylke, kedeenii selpoonuudiigi azakui ba emkidkeliin talaar bekizyylke, naimaanii teeknigiigi narizyylka. Zeblelte naimaagi josoçolon emkidkeke.



# Socaliis bygsiir bol erkimyydiin turşalgiigi kozomdogçodto damzuulka tekem men

## Socaliis tusalamziin zagsaaliigi ulam ergedkeke.

Tariaa beledkeliin tesebiigi olon kolkoos, somon ba aimaguudiin gyicedkekiin kamta bygsiiriin kedelgeen delgereze ekilsen ba ene bol tariaa beledkeliin tesebiigi gyicedkekiin negen şiidkekii tolguur men baisaniigi engeregçe ziliin tariaa beledkeliin oopit gerçelne.

Kizaariin komiteed bol engeregçe ziliin ene boloitoi oopidiigi sanal bodoldoo abaza kizkomiin 8 dugaar pleenymiin şiidkeberide bygsiiriin kedelgeenii darui delgeryylke geze diriktiiv egezei. Pleenym bol bygsiiriin kedelgeeniigi delgeryylen jabuulka tukai zaabari eke zuuraa ene kedelgeeniigi albadaka josoor jabuulza bolko ygei, ene bol kolkoos ba niite kolkoosçonii eesediin yyskeliin kedelgeen baika josotoi geze tuskai bolgozo temdeglesen jumaa

Iime ilc todorkoi zaabari baibaç niitiin bygsiirigi albadakiin zuramaar emkidkeken zarim tedyi oroldolgonuud bol nutag somonuudta bygsiir emkidkeke jabadalda kabaadan orolcokoos byrimesen arcaza, enyyniigi imagta eeree byterkiin josoor tabisan baisanii yndeseer tariaa beledkeliin tesebiigi gyicedkesen kolkoosuud bygsiiriin kedelgeenees gazuur yldedeg baina.

Bygsiiriigi kolkoosçonii eesediin yyskeleer emkilke gesen jabadal bol, enyyniigi eeree bytekiin gurimaar jabuulka gesen bişe, men namiin emki ene kedelgeeniigi udaridaka jabadalaas arcaka gesen udkatai bişe baina. Namiin yyr, kolkoosto kedelmerilze baisan nam komsomooliin geşyyd bol bygsiiriin kedelgeenii yyskelçed baika, kolkoosçodto bygsiiriin kedelgeenii ba gazar tariaalangiin komisariaadiin niitiin bygsiir tukai gargasan dyrimiin uçka çanariigi oilguulka josotoi ba yn.ndee bygsiir emkilkedee enyyniigi udaridalga bolgodog baina.

Odoo ekilsen bygsiiriin kedelgeeniigi niudargaçuud bolbol basa kolkoosuudta kelese ygelgeer azallaka jabadal meteer karaza, enyyniigi balarduulka. tasalduulka geze oroldozo. baika ba. enyyne kedelmeriin dyyrsenii syylde arban konogiin dotor toocoogi kiike geze iime toocoo baiga jabadal tusa bolzol. Iimees olon kolkoosuud tariaa beledkeliin dyyrsenii syylde kozomdoson kolkoosuudta bygsiir emkidkeke tukai yyskel gargadag ygei deerees albadakiin oroldolgo garadag baina. Kuriaalgiin yjede bygsiirdegçedtei ene darui toocoogi kiike ba GTK-iin niitiin bygsiiriin teleesetei baika dyremiigi oilgoolka josotoi ba edenyyd bol kolkoosçonii yyskeliigi egeekeni damzag ygei ysuu.

Niudargaçuud bol bygsiiriin kedelgeeniigi tasalduulka geze oroldodog ba bygsiir bolbol jike kyçetei juu.ali azaaliaa sainaar emkilsen kolkoosiin nekeriin tusalamza bişe kari kolkoosto buzar juuma geze agitaaca kiine, enyyniigi açaar bygsiiriigi jike muugaar karaka, enyynees tyrgen zailaka kolodokiilamza bol kolkoosçon bolnoo gi zabdadag barimta bii. Zişeelbel Tarbagataiin somonii Staalinii neremzete kolkoos bol bygsiireer jiregçediigi tusalamza jikeer kereglеke baibaç 3 konogiin caana jabuulkaar zabdaba, men Kordoon geze toskonii kolkoos bygsireer jiregçedte cai uulgakaja arcasan. Zavkoosoni teden eesedee cai çanaka josotoi geze medyylsenii syylde bygsiirçegyyd udal ygei jababa. Bygsiir bol nekeriin tusalamza geişe geze oilguulka ba kolkoosuudta şurgasan niudargaçuudiigi katuu kariuu egezo kariuucalgada kabaaduulka josotoi.

Bygsiirdesen kolkoosuud bol tariaa cokilgo ba çirelgede tusalamza yzyyleed kizaarlaka bişe, karin eesediingee erkim turşalgiigi kozomdoson kolkoosuudta damzuulka josotoi. Gagcakan iime tusalamza bol josotoi kedelmeriigi şinedken tabika jabadalda tusa bolzo eke ba kolkoosuudiigi azakuin ba emkidkeliin talaar bekizyylke jabadalda kozom bolzo egene.

Iimees bygsiir jabuulkadaa gagcakan kynii ba çireke kyçiigi ilgeeke bişe, bygsiiriin udaridagça kolkoosiin kedelmeriigi şinedken tabika jabadalda tusalaka, tariaa beledkelde garsan tasaldaliigi usadkakiin telee dotorlin resyyrsiigi ileryylen gargaka ba emkidkeke kynyydiigi jabuulka çukala. Iigeze emkidkesen bygsiir kozomdoson kolkoosiigi saizaruulka ba emkidkeliin—azakuin talaar bekizyylke jikeken barimta bolzo egene.

Moskaltoov.

## Nek. nek. Leonov ba Jirbaanoviin jireseniigi ulaan açaa emkidkeze temdeglebe.

Mukar—Şiberiin aimagta nek. Leonov ba Jirbaanovoi jiresende kedee nutaguudta ulaan açaa jikeer emkidkeze temdeglebe. Karaşiberiin ba Konkoloin toskondo dikaabri 4-de Leonov ba Jirbaanoviin neremzete ulaan açaa 290 şargaar emkilbe. Dikaabri 8-da Mukarşiber ba Karaşiberiin toskonuud 1000 şargaar ulaan açaa emkilbe.

Neked Leonov ba Jirbaanoviin Mukarşiber ba Karaşiberiin toskonuudta zeblee kiisen ba Şaraldain toskonii kolkoosuudiin tyryylegçedtei jarildaa kiize. Ene zebleende baigçad niudargaçuudiin esergyycelgiigi butacokiko, edenii neleenees kolkoosuudiigi çeleelke kilke, Karaşiberiin toskoniigi buzar kara dansanaas abkiin koinoos tariaa beledkele kozomdoson arban erkiigi ba kolkoosuudiigi şuud tataka ba Leonov ba Jirbaanoviin ulaan açaa emkilke meteer temeceze tariaa beledkeligi gyicedkeke geze ujalga abazai, Mozkom ba AKZ-iin Karaşiberiigi kara dansada gargasan togtooliigi kolkoosuudiin erkim kolkoosçod ba emçiin azaltan bolon partizaanguudaas zeb geze ugtaba.

## Cagaan Çuluutai beledkelee gyicedkeed kabariin tarilgada beledkeze orobo.

Mukarşiberiin aimagiin Cagaan Çuluutain somon bol tariaa beledkeliin tesebiigi ogtiaabri sariin eseste 105% gyicedkesen baina. Odoo tus somon bol nam ba zasagiin togtooliin yndeseer kojor dugaar taban ziliin ankadugaar kabariin tarilgiin beledkelin kedelmeride orozoi.

Tus somonii byke kolkoosuud ta byke tariaagaa dikaabri negen kyrtele cem dyyrgeke, tarilgiin gazariigi ene 1932 onii tarilgaas 20% jikedkeekeer yrisenii froonto togtooko ba men kedelke ygei zasa baiguulka geze beledkeze baina. Ene bykiigi togtoosonii syylde yldesen tariaagaa kolkoosçonii azalta edorte kubaaza ekeer beledkel kiize baina.

Kolkoosuud byken yrisenii ba kedelke ygei foondonuudiigi cem treejereer ceberleze yynee tarilga kyrtele narinaar kadagalaka josotoi.

Somonii zeblelyyd bol tariaanii beledkeliigi gyicedkesen kolkoosuudiin yrisenii ba kedelke ygei aasanuudiigi tarilgada kerekeer togtooko tukai sanal bodolee etees tabika keregtei baina.

Cagaan Çuluutainkinaas zişee abka keregtei.

Gatablin.

## „Ulaan—Odon" „Sojoliigi" bygsiirdebe.

(Selengiin aimag).

Orongiin somonii „Ulaan Odon" arteel bol 1932 onii tariaabeledkeliin tesebiigi nojaabriin 2 eder ilyybçelen gyicedkeed kazuudaa baisan „Sojol" gee arteelda socaliis tusalamziin bygsiiriigi emkidkeze 6 morioor tariaagiigi tuşaalcaba. Tariaa kuriaalga ba comolgiigi men nojaabri 2 kyrter cem dyyrgesen, kuriaalga ba comolgiin çanar bol erkim geze aimagiin komis yzesen azal.

Ene arteel bol kedelmeriin kyçiigi zeberr emkileen ba geşyydiin dunda socmorliicee ba gabşagalçalga tyryytenigi jabuulsanii ba men aragiin daisanguudiin ulas teriin kampaaniinuudiigi tesalduulka gesen sedelgede çanga kariuu egeze çadasanii aşaar ee ilaltanuudigi tuilasai.

Geşyyn.

# TK-IIN SENTIAABRIIN PLEENYMIIN BA MOZKOMIIN ERGEN KEREGLEL TUKAI TOGTOOLUUDIIGI KED EBDENEB

Ulas oronoo indyystrizyylke ba kedee azaliigi şinedken baiguulka talaar tuillagdasan socaliis baiguulaltiin ilalta bol kengen indyystri kegzyylkiin asuudal eşee namiin 16 dugaar kural deere tabikiin arga olgoson juma. 16 dugaar kural deere kiisen keriingee iledkel dotor nek. Staalinii kelseni:

„Menee boltor bidener kende indyystriigi boskoon zagsaakiin uçaraa bykiidee, men tyyn dotoroo kengen indyystrde gamnalta kimgadalta kiideg baisan gebeç menee bidener kende indyystriigi boskoon çadabadi, tyyniigi caaşani kegzyylke keregtei, menee bidener kengen indyystri teeşe ergin karaza, indyystri tyrgen kurdabçalalaar urigsani dabkiulka argatai bolbobdi. Manai aza yiledberiin kelbereliin şineni jyyb gekede: bidener menee kendeç indyystriigi kengenç indyystriigi tyrgen kurdabçalalaar kegzyylke argatai bolbobdi."

Enyyn deerees baicaabal namiin 16 dugaar kural bol ergen keregseliin eldeb byteeke jabadaliigi azakuin ulas teriin çanartai zorilgo bolgon tabisan baina. Namiin teb komiteediin zygees udaa daraa gargasan togtooluud tyyniigi jike çukalaçilan begeed tabigaad baina. Namiin teb komiteediin sentiaabrida bolson pleenym bol koto kedee kojoriin baricaa kolboogi zuzaadkaza kolkoosiin naimaagi kegzyylen delgeryylkiin negen kalaada ergen keregseliigi elbegzyylkiin jabadal kangaltagyi keze kereglel ba ergen keregseliigi elbegzyylke jabadal bol kel kolkoosiin yiledberiin jabuulgada dulduidan neleetege, kolkoosiin yiledberiin odoonii yjiin gol zorilgo bolko urgalagiigi debzyylke ba jere kedee azaliin yiledberiin çanariigi delgeryylken zergeşyylee yiledberiin byteemze garaciigi caaşadaa jikedkeke uçar bolno.

Namiin Teb komiteediin sentiaabriin pleenymiin togtooligi ulamzaluulan manai Burmozkom ba AKZ-iin zygees gargan togtool bol Buriaad oronii byke aza yiledberi tyyn dotoroo gariin yiledberi bolon Detkomiisiin, Kopinsojuuziin yiledberiinyydte eesediingee kedelmeriigi ergen keregsel byteekeer şinedken baiguulka ene onii 4 dygeer kvaartal dotor 2 milijoon 475 tekerigiin edel byteekiin daalgabari egsen ujalgaand baika juuma.

Tere teseb daalgabariigi ker zerge gyicedkeeb gebel: 4 dygeer kvaartaliin 2 sara dotor modonii yiledberinyyd—6%, Kopinsojuuz —15%, olon yiledberiigi negedkesen sojuuz—10%, Dedkomiis—20%, Kirpiçiin zavood—0%, Cekiin zavood—0%, Mikanliit—35% geke zerge baina. Ene bolbol tespyyblig dotorki kedelmeriçen, kolkoosçon, azalça emçetende ergen keregsel elbegzyylkiin ucaraa byikiaj kedelmeri bolşovilg yzeer şinedkelgyi beere şinedken baiguulaagyi mon.

Nam ba zasagiin gazariin togtooliigi bejelyylkiin tele kereg ororo ergen keregseliigi byteedeg, naimaaldag emkinyyd baraanii andaldaa jabuulka bujuu cengiigi ergee, boro edelee niuuka uçaraluudiigi gargaza baina. Zişeelbel, Namiin TK ba Mozkomiin zygees ergen keregsel byteekeke tukai garkiin urtei Makanii kolboon bol maliin tabgaigi kojoriin (paariin) 25 mengeer Kopinsojuuzta egsedeg baisan aad, tus togtooliin syyleer 65 menge erdeg bolbo. Men ene makanii kolboon bol alasan maliingaa arisa ulastaa tuşaaza edlel bolgoolcokiin orondo 1250 keseg arisa buriaadiin beledken Detkomiisiin, baraagaar andaldakiin duridkal kiibe. Men basa iimen zamiin zakirgaan bol kari gerenees acaragdasan nonsonoos 6 tiyk(boolto niuuca josoor abça Detkomiista kudaldaba. Detkomiis bol energiigi kimdaruulkiin orondo ulam ergeze ulasiin emkinyydiin araar korgodoko sanaltai. Engersen kojoriin 27 ser Detkomiisoos kengen aza yiledberiin komisariaadta jireze odoo bolgaa cengyydte tailbari zebseel egegtei geze eriseni jike gaikaltai ba sonirkoltoiç kereg baina. Tiin zuure naimaanaa 24 tekerigte baisan vaalinka gutal menee 45 tekerigte 28 tekerigte malagai 43 tekerig, 23 tekerigte. Iimeer kudaldakiin zebsyylde bişe bolno.

Basa keden zişeenyydiigi abça yzebel: Buriaadiin beledken zaraka kolboondo 50 kaircag temer jirsenigi ergen keregseliin byteelgiin emkinyydte erkilke arkomaadaar zaabani ekedeni kudaldaan bolotoo ooşoo celgeni 50% nemebe. Enyyn deere Buriaadiin beledken zaraka kolboon—6%. olon yiledberiigi negedkesen kolboon 13%, yiledberilee byteesen arteel 15% kudaldaan ba magaziin 10% jilgyyt bolgobo. Men cegeenii emnegiin oron bol olon yiledberiigi negedkesen kolboondo 20 paar vaalinka 25 jiçegeer 30 tyykei arisa egebe. Men basa zarim edlel damzaanaar damzalgyi caarsan zapiiskaar ali negen emkinyydiin udaridagçadta orood tendees jamarç saad ygei kynle boloi ygei gee uçar bii, zişeelbel: Remzavoodo baisan nege kedelmeriçen tus zavoodiin 4 tasaguudta zaiza 4 dakin kubcasa ababa (dam kudaldaa uu jaagaab).

Ede bykii uçaruud bol juugi gereçelneb gekede ergen keregseliin tyyşiin keregseliin jyynligi ergenken byteeke dabarida emkinyyd jaaza yiledberiin kedelgel ergenken byteeke jabadalda bolşovig josoor tameceze çadaa ygei ba soveediin naimaanii jabadaligi kedelmeriçen kolkoosçonii ergeligi kangaka teeşe zoruulkiin orondo zarim emkinyyd baraanii ceke egeerke kuk „zyynii ba cengigi ergeeke „baruunii kazagairuulga kiize uçarruud olon yzegdere baisaniigi temdeglene.

Ergen keregseliigi elbegzyylkiin keregiigi toiruulan olon niite kedelmeriçediin idebki zorigi kereglel keregtei, ba ene zam deere garçadag bykii oportuunis yzelyydte eris cokico eke keregte kadaulsa çadabal keregtei bolkaltai kiigdene.

J. Çizaanov.

# Jaruuniinkin Nojokonii bolşoviiguudaas yliger abagtii

## Nojokon tesebee dekaabri 5 da dyyrgene

Selengiin aimagiin Nojokon somonii zeblel ba namiin yyr bol kolkooz ba emçin azaltan ygeitei dunda caaşani dunda olon niitede oilguulka kedelmeri jabuulka kedelmeri jabuulza ba tedenii zinkeni şugamiin telee angiin daisan niudargaçuud ba tedenii aagintatai kair nair ygei temecesenii ildaraa derbedeki kvaartaliin tesebiigi 89% gyicedkeze yldesen 11 kubiligi dikaabri 5 kyrtel gyicedkeke baina.

Tus somonii zeblel ba namiin yyr bol finaansiin tesebiigi bolzor to cagtani gyicedkekiin telee daiçalan temeceke josotoi.

L. Badmiin.

## Opiratiivno ketelBeri Baiguulsanii ildaraa ilalta daBaBa.

Kiaagtiin aimagiin kiaagta-adagiin somonii zebelel bol mengen zeeri elsyylke tesebiigi ajaar nojaadri 10-nii edere 85% gyirdesen baina. Finestafeete jabuulkiin tula tus somon bol nojaadri 11 kynees finştaab baiguulagdasan begeed ene ştaabiin geşyyd tasag tasag bolgozo kariuucalgatai kedelmeriee beje beledkeze daaza absan baina.

Ede keden tasaguud bol mengen zeeri elsyylke tesebee cag bolzor dotoroo sainaar gyicedkekiin uçaraa eesed koorondoo socaliis meliicee batalsan.

Ştaabiin geşyyd neked: Jirookin ba Smoliov geçged mengen zeeri elsyylke kedelmeri jabuulsanii telee somzebleleesşagnal absan men. Mende tere somon bol finaansiin tesebiigi jerenkiides gyicedkegdesen geze tooloko keregtei.

Spickor Ganzuuriin

## Jaruuniin somonii zeBel Baruunii Beerenkiin şaBarta

Jaruuniin aimagiin Jaruuniin somonii zebtel bol mengen sangiin kampaani ekilsen cagaas koişo juug kiisen ygei, ynekeerei baruunii beerenkiin balçag şabar dotoroo kiisen unazai.

Derbegeki kvaartal dotoroo kuriaagdaka josotoi 21815 tekerig mengenees menee kyrtel araikan 300 garan tek, caglugaan baikaas gadana zarim telberinyyd bol egto nekegdene ygei.

Kedee tasaguudta finaansiin estafeete jabuulka geze garsan itegemzeten bol finaansiin kedelmeriigi bolşeviig josoor emkidkeke çadaa edi karin tere somonii zebletei adali oportunis ygeigeer dabtalcaaa meliie jabalcana.

Uçar iimede, finaansiin froonto deere garsan oportuniismiigi darui cagaa butacokizo, socaliis meriiçee ba gabşagaiçalgiigi delgeryylen finaansiin tesebiigi darui cagaa gyicedkeke ton çukala.

B-iin

# Buriaad-Mongol respyybligiin nyydel mal azaltai aimagiin kolkoozçonii mal azal tukai

## RSFSR-iin aradiin komisaarnariin zeeleliin togtool

*1932 onii nojaabri 19 edər Moskvaa' Kreemli RSFSRiin aradiin komisaarnariin zəbləliin togtookoni: nyydel mal azaltai aimaguudiin oron nutagiin əərə baidaliigi karalcaza (Buriaad-Mongol respyybligiin zyyn taliin) buriaad kolkoozçonii jərənkii josonoos tuskai ilgan karaka zuramiin yndeseer medeld əmçiin 15-aas 20 tologoi kyrtele koni, 8-aas 10 tologoi kyrteJe eberte mal ba 3-aas 5 tologoi kyrtele aduu maluudiigi kereglekiigi tabika.*

*RSFSR-iin AKZ-iin tyryylegçe D.Syliimov.*
*RSFSR-iin AKZ-iin ba Ediin zasagiin zəbləliin keregiigi erkilegçe I. Geraacimov.*
*AZAGLALTA: Ene togtoooliigi bejelyylen, gyicedkeke tukai B. M. respyybligiin AKZ-iin togtools ajiin edərtə garana*

**Өвəlzəlgədə вeledkeke**

# Dekaabri 15 boltolo bykii malaa dulaan bairada oruulka

*Dulaan bairiin barilgiigi bykeli əbəldəə jabuulka keregtei*

## Buzagai вaidal mənəə kyrtel yrgelzelseer вaina

Mənəə yjede əbəliin çanga kyiten ekileed baika tula bykii aduu mal dulaan bairaar, əbəsə tezeeleer ba sain karuusaar kangagdasan baika josotoi aadla ene çukala ker eg olonki kolkoozuud dotoroo nileeddutamag baina.

Keden olon kolkoozuud barilgiin kədəlməriiigi duusaa ədii baikaas baitagai karin zarim gazaruudta mənəə kyrtel ekilee ədii jabadal yzegdeze baina (Aga), Geke zuura, ene maliin dulaan baira barika kədəlməriiin jabaca iime kangalta ygei baikatai kamta barilgiin çanar tuiliin muu Nutagiin nam, zəbləliin emkinyyd bol ene əbəlzəlgiin beledkeliigi əəriingəə edər byriiin kədəlməriiin negen mən geze toolzo tyyniigi əəsədiingəə kimagadal dooro abaa ədii. Agiin aimagiin Tabtaanain somzəbləl bolbol kolkoozuudiigi emkidkeliin ba aza akuin talaar bekizyylke tukai ba əbəlzəlgiin beledkeliigi udaridan kətəlbərildəg ygei.

Geke zuura, tere somonii kolkoozuud bol əbəlzəlgiin beledkeliigi tasalduulza „Sakanai“ metiin kolkoozuudta maliini dulaan bairaar kangagdasan ygei uçaraas sain sain maliin əbədəzə ykekiin tuilda baina. Iime baidal bol ganca ende bişe, bişe bişe gazaruudta nileed olon baina.

Ekired Bulagadiin aimagaas manai tuskai biçegçiin biçekeni: Tus aimag dotoroo kolkoozuudiin tavaariin feermiin maliin baira şineer barika təsəb bol: ykeriin dulaan dal 37 ba tugaliin koto 20 gi barika gesenees, mənəə bariza duusasani: ykeriin daluud 9, tugaliin kotonuud 1 barigdaza duusaba. Gadana 14 dal saja barigdaza ekilbe. Ene josoor kamta 37 daliin orondo 23 barigdaza 14-ni ugta ekileeç ygei. Tugaliin koto 20-gi barikiin orondo 1 barigdaza 19-ni tasaldaad baina gene.

Enyyn deerees baicaabal Ekired Bulgadiin aimagiin emkinyyd bol maliin əbəlzəlgiin asuudaliigi gol çukala bolgon sanal bodoloo tabiza' ugta kətəlbərilsən ygei baina. Ene baidal bolbol sociaaliis mal azaliigi kegzyylkiin gol salbari bolko ene əbəlzəlgiin beledkeliigi oportuniis josoor keregseen ygei baisaar ba enyyniigi aza akuin ba ulas təriin udka çanartai kampaaninuudtai zəbəər kolbozo çadaa ygei baisanii gerçe mən bolno.

Өbəlzəlgiin beledkeliin yndeşen asuudal bolko maliin tezeeliigi narinaar gargaşalza gamnakiin tukai sanal bodol tabigdana ygei. Olonki kolkoozuud bol maliin tezeeliin balaansa zokioogdoson ygei. Kolkooz dotorki tezeeliin resyyrse elsyylegdeze too byridkel jabuulagdana ygei. Zişeelbel: Iaruuniin aimagiin olonki kolkoozuud odoo ziliin əbəsə kurialgiin tesəbiigi gyicedkesen ygei deerees maliin əbəsə tezeel ton dutamag baibaç zarim kolkoozuud ene ziliin şine „urgaciin soloomoor maliin debesker kiize baina gene. Basa Selengiin aimagiin Nojokon somonii „Ulaan Mandagça“ geze arteel əbəsə soloomoo jamarç kemzyyr ygeigeer ideelyylze yrize baina gene Iime baidal bol ugta teseşe ygei.

Sajakan, Zyyn-Sibiiri kizaariin gyicedkeke komiteed bol kolkoos ba kolkooziin tavaariin feermenyydte ali zerge jabuulza baisan tukai iledkel sonosood: „əbəsə tezeelee gamnaza, zəbəər ba narinaar gargaşalka jabadaliin kariucalgiigi feermenyydte feermiin erkilegçenerte ba kamtaruulsan maltai kolkoozuudta kolkoosiin pravleeniiin nege geşyynteni daalgaad, bykii malaa əbəliin cagaa əbəsə tezeeleer kangaka tezeeliin balaansa zokiooko jabadaliigi bykii kolkoosuud dotoroo Dekaabri 10 kyrtel byrimesən dyyrgekiigi aimagiin kolkooziin pravleeninuudiigi ujalgalsan baina.

Mən tyyn çelen barilgiin kədəlməri ton sula jabaza baisaniigi byteke ygei zigşyyritei deere toolzo. Z.S. kizaariin gyicedkeke komiteediin togtoosoni; Byke kolkooziin ba tavaariin feermiin maluud Dekaaariiin 15 as oroiton ygei dulaan bairada oruulagdaka josotoi baisan uçaraas yndesleze byke barilgiin brigaadiigi dakin baiguulza ba kaana jamar gazarta tiime juuma ygei baibai şineer emkidkeze, maldaa dulaan baira barika kədəlməriiigi ekilsen tyyniigi gyicedkeke ba kuuçan bairiigi selbin zasaka geze aimagiin gyicedkeke komiteed ba aimagiin kolkoossojuuzada duradkaka gebe.

Basa ene togtooliin josoor maliin dal koto metiin bairiin barilga bol bykeli əbəldəə yrgelzelke ba enyynii tula çukala kereglegdeke barilgiin brigaada ba kədəlməriiin moridoor kangaka josotoi.

Uçar iimede, aimagiin emkinyyd bol əəsədiingəə edər byriiin bodoto kədəlməridə maliin əbəlzəlgiigi sainaar əngərgəkə asuudaliigi negen çukala zorilgo bolgon jabuulka josotoi. Ene çukala jabuulgiigi toiiruulan ərgən olon kolkoozçon ba azalçan aradiin kyce çadaliigi daiçalan elsyylke keregtei.

Mal azaltai kolkoosuudta ba kolkoosiin tavaariin feermenyydte azal kədəlməriiigi zəbəər emkidkeke ba yrgelziin brigaada baiguulza tedeniigi bekizyylke keregte mən baga bişe sanal bodol tabika çukala.

Caaşadaa, iime baidal yrgelzelze bolko ygei. Kooson kelenii jarildaa ba oportuniis balaalganuudiigi orkizo, azal keregiin jabuulza, zasagiin gazariin togtooson bolzor kyrtel byke malaa dulaan bairaar kangaka.

## Maliin вairiin tesəв tasaldaвa

(Manai tuskai biçegçees)

Ekired-Bulagadiin aimag dotor kolkoosuudiin tavaariin feermiin maliin baira şineer barika təsəb bol: ykeriin dulaan dal 37 ba tugaliin koto 20 gi barika gesenees, mənəə bariza duusasani: ykeriin daluud-9, tugaliin kotonuud-1 barigdaza duusaba. Gadana 14 dal barigdaza ekilbe. Ene josoor kamta 37 daliin orondo 23 barigdaza 14 ni ugta ekileeç ygei. Tugaliin koto 20 gi barikiin orondo 1 barigdaza, 19 ni ugta ekilegdee ədii baina,

Ilangajaa Olizoonii, Hlogootiin, Oloin ba Kermenii somonuud buzagaigaar tasalduulzai. Ede somənuud bol byri negeç dal bariza duusaka baitagai ekileeç ygei. Kolkoosiin feermiin barilgada ene meteer kandaka jabadal bol ton zigşyyritei muukai kereg mən azai.

Gancakan Bulasain somon bol 3 dal barika təsəbtei aad, tyynee bariza duusasan, tugaliin baira 3 gi barika aad 1 gi bariza dyyrgesen, koninii baira negiigi bariza duusasan baina.

Aimagiin kolkoosiin kolboonii zygees ton çukala ankaral tabiza kolkoosiin barilgiigi operatiiv josoor udaridaka josotoi, Maliin baira təkəərəlgiin talaar. Ekired-Bulagadiin aimag bol eris şinedkel kiize, tokiooldoson gynzegii tasaldaliigi əbəliin cagta erkebişe gyicyylkiin kemzee abka josotoi bolbo. Kolkoosuudiin feermiin byke maliigi oiriin ədəryydte dulaan ba dulaalsan bairaar şuud kangaka keregtei. Mənəə əbəliin kagas boltor barilgiin təsəbiigi gyicedkee ygei uçar bol, ene keregte josotoi oportuniis josoor kandasanii gereçe mən.

C.D.

## Taвtaanain somzəвləl əbəlzəlgiin вeledkeliigi udaridana ygei

Agiin aimagiin Tabtaanain somonii zəbləl bol kolkoozuudiigi aza akuin ba emkidkeliin talaar bekizyylkiin tukai zokiko kemzel abana ygei. Geke zuura tus somonii kolkoozuud nileed olon alduu dutuutai baina şuu.

Zişeelbel: „Sakanai“ komuuna maliin əbəlzəlgiin beledkeliigi cag bolzor dotoroo jabuulsan ygei balsaar ene zilde barigdaka maliin dulaan bairiin barilgiigi mənəə kyrtel ekilsen ygei karin „dekaabri 1-es ekilke bodomzotoi baigdana“ geze suuna. Enyynii ecesee aduu maliin dulaan baira ygei uçaraas keden oloor keldəzə daarza ba syyldee əbədəzə baina kojor sain yylteriin bukatai aadla tereni mənəə əbədəzə baina.

Tus somonii „Bolboson“ geze arteeliin dotoriin baidal aikabtar muu. Too medee byridkeke jabadal ugta ygei baisan deerees ene ziliin olzo urgaca kubaaka jabadaliin beledkel ygei. Bykii ed kereglelee kyn aminii too deere kubaaza baina. Uçar iimede əbəlzəlgiin beledkel ba kolkooziigi emkidkel ba aza akauin talaar ba bekizyylke keregte sanal bodoloo tabidag ygei somzəbləliin kədəlməriçəd kemzee abka.

Oçon

## 3 sara dotoroo kaniiniç bariza duusaa ədii

Kilogo-Kuaarain aimagiin Taşaagiin somonii „Negen Kycen“ geze kolkoos bol 100 tologoi maliin bagt aka nege dulaan bair barika təsəbtəi baisan uçaraas tyyniigi sentiaabri saraas dikaabri sara boltol gurban sara dotoroo kaniinç bariza duusasan ygei.

Tus kolkoosiin pravleeni bol nam ba zasagiin gazariin çukala togtooliigi bejelyylen gyicedkeze, tus barilgiigi darul cagaa bariza duusaka tukai jamarç sanal bodol tabisan ygei karin oportuniis josoor kandaza tasalduulkiin tuilda kyrgebe.

Altan tujaa.

## „Dulaan bairani“ salkiç bariza çadaka ygei juum

Selengiin aimagiin, Nojokon somonii „Ulaan mandagça“ geze kədəə azaliin arteel bolbol maliin əbəlzəlgiin beledkeliigi ogto keregseedeg ygei.

Maliin tezeeliin balaansa mənəə kyrtel zokiooson ygei. Maliini dulaan bairada oruulagdaa ədii nege dulaan baira barisan bolboç eneni kooson neregeke juu „dulaan bairani salki bariza çadaka ygei ton muu baina.

Mal azalda kədəlmərilkə yrgelziin brigaada togtooson ygei, maldaa ezegyi kandaka jabadal garça baina.

Ene juu kelneb gekede „Ulaan Mandagça“ kolkoos mal azaliin keregte kandasaniigi gerçelze baika tula ene alduu dutuugaa ene geseer zasaka keregtei.

L, B.

[illegible]

# Kapitaalta oronuudakj angiiin temecel

### 280 soldaadiigi вuudaza alaвa

Şankai, 4(T). Manzuuriin ceregte sajakan tatagdaza ooson 280 soldaad ba manzuuriin 29 poliiconor bol sain duranaas zasagta esergyycegçedtei kolbootoi baiba geze gemnegdeze buuduulan aluulba.

Olon ulasiin settelimeentiin poliico bol japoonii tavaaraar kudaldaa naimaa kiigçediigi teroorlozo baisan terooiçodiin bələgtə kamaatai baiba juma geze keden kitaduudiigi kinaltada absan baina.

### Iivreenyydiigi kaвçaka jaвadal kyçezereвe

Livoov, 4(T). (Poolşo). Iivreenyydiigi kabçan sandargaka jabadalund bol Livoov kotodo jikedeze galzuu şinzetei bolbo. 60 şakam kyn zoduulza, şarkatasan baina. Iivreenyydiigi kabçaka jabadaluud Poolşiin busa gazaruudtaç yzegdene. Poliico bol jivreenyydiigi kabçagçadiin jabadaliigl saişaan ərgəzə, ene jabadal bol nen keterkei delgerçe baina,

### 8 zilde kaatargada zarakaar şiidkeвe

Varşaava, 4(T). Vileenii ookrugiin syyl bol komuniis namtai kamta kubiskaliin jabuulga kiibe geze gemnegdesen Taraşkeeviç ba busa 5 kynii keregiigi maşa tyrgeneer şiidkebe, Syyd 2 edər yrgelzelesen baina. Taraşkeeviç bol 8 zilde kaatargiin kindanda suuka ba 10 zilde erke ygei jabakaar şiidkegdebe. Busadani zil kagadaas 4 zil kyrtele eldeb bolzoroor kindanda suukaar şiidkegdesen baina Taraşkeeviç bol syyd deere ygekeleze, kapitaalta josonii baidaliigi esergyycegçe geeçeb geze medyylbe.

### Danciigiin komuniis nam uriaa gargaвa

Berlin, 4(T). Danciigiin „Freiget“ geze komuniis sonin bolbol Danciigiin komuniis namaas Danciigiin kooloin (koridooriin) azalçanda kandaka biçeg tolilbo. „Danciig bol imperaliis zərtldəənyydiin ajuultai gazarani mən. Germaani, Poolşo kojoriin koorondo şine dainii tokiooldoko ajuul əsezə baina. Byrziitenti angiiin oroilon ezemdeke jabadaliigi esergyyceze Germaani, Poolşo ba busa oronuudiin kədəlməriçəntei kamta olon təmənii temecesen temecel bol versaaliiin bogoolçololgiigi usadkaza çadana geze uriaa dotor temdeglegdezei.

### Latiin Ameerikada dainiigi esergyyceke kongrees zarlagdaвa

Nijuu Iork, 4(T). yiledberiçenii eblelyydiin internacanaalda kamaadagça Latiin Ameerikiin kubiskalta yiledberiçenii eblelyydiin negedel bolbol dainiigi esergyyceke kongrees zarlaka gebe. Anri Barbius ba Ameerikiin yiledberiçenii eblelyydiin tələələgçənər kongreeste urigdasan baina.



1933 onii janvaariiin 7 de Deede Yde kotodo, **Buriaad Mongoliin ed kereglegçediin koopiraaciin kolboonii naidalgatanariin respyybligiin 7 dugaar jike kural neegdene,**

Zəbləkə zyilyydeni

1, Socaliis baiguulalta ba ed kereglegçediin koopiraaciin zorilgonuud ( BK (b) Namiin Burmozkomiin iledkel ).
2. Ed kereglegçediin kopiraaciin Təb kolboonii iledkel ( Tus kolboonii tələələgçiin iledkel ).
3. Zvyn Sibiiriin Kizaariin kolboonii iledkel ( tus kolboonii tələələgçiin iledkel ).
4. Buriaad Mongoliin ed kereglegçediin koopiraaciin kolboonii pravleeniiin priziidiymiin toocooto iledkel ba şalgaltiin komiisiin nemelte iledkel. (Iled. Ikeenov ba Tolstiig ).
5. Nigtalan bodogçiin ( bykgaalteriin ) 1932 onii toocoo batalalga. (iledk. Başkiir ).
6. 1933 onii baicaaltiin toonuudiin batalalga (iledk. Reşeetnikov ).
7. pravleeni, şalgaltiin komiisiin geşyyd ba ed kereglegçediin koopiraaciin kizaariin ba byke kolbootiin jike kuraluudta oçoko tələələgçədiin songuuli.
8. Emkidkeliin asuudaluud.

Priziidiym.

В.-Удинск БГИ зак. № 3109. Бурлит № 222 .Тираж 2800